

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БАНКОВ НАДЗОР

Ръководство за оценка на заявления за лицензиране на FinTech кредитни институции

BANKENTOEZICHT

Март 2018 г.

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Съдържание

Предговор	3
1 Въведение	4
1.1 Контекст на ръководството	4
1.2 Какво представляват FinTech банките?	4
1.3 Оценка на заявленията за лицензи на FinTech банки	5
2 Пригодност на членовете на ръководния орган	7
Каре 1 Оценка на пригодността на членовете на ръководния орган	7
3 Пригодност на акционерите	8
Каре 2 Оценка на пригодността на акционерите	9
4 Организационна структура	10
4.1 Одобрение на кредитния риск и институционално управление	10
Каре 3 Оценка на кредитната оценка и институционалното управление	10
4.2 Рискове, свързани с информационните технологии:	12
Каре 4 Оценка на рисковете, свързани с информационните технологии	13
4.3 Възлагане на дейности на външни изпълнители, включително услуги в облак	13
Каре 5 Оценка на възлагането на дейности на външни изпълнители	13
4.4 Управление на данните	14
Каре 6 Оценка на управлението на данните	15
5 План за дейността	16
Каре 7 Оценка на плана за дейността	16
6 Капитал, ликвидност и платежоспособност	18
6.1 Начален капитал	18

Предговор

В настоящия документ термините „лиценз“ и „разрешение“ се използват като синоними. Същото се отнася и за термините „банка“ и „кредитна институция“.

Вследствие на техническите иновации в банковия сектор на финансовия пазар навлизат все повече институции с FinTech бизнес модели. В отражение на това нарастващ брой такива институции подават заявления до Европейската централна банка (ЕЦБ) за издаване на лиценз на кредитна институция. Тези заявления за лиценз за „FinTech банка“, разгледани в настоящото ръководство, засягат кредитни институции съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 1 от Регламента за капиталовите изисквания (РКИ).¹

„FinTech“ е събирателен термин, който включва широк спектър от бизнес модели. В съответствие с отговорностите на ЕЦБ настоящото ръководство се отнася до банкови бизнес модели, при които производството и доставката на банкови продукти и услуги се основават на технологични иновации.

Политиките на ЕЦБ, които се прилагат към лицензирането на банките в единния надзорен механизъм (ЕНМ) и са описани в Ръководството за оценяване на заявления за лицензи за банкова дейност, се прилагат и към лицензирането на FinTech банките. Ролята на ЕЦБ е да се увери, че FinTech банките притежават необходимите разрешения и разполагат с рамки за контрол на риска, така че да предвиждат, разбират и реагират на рисковете, които възникват в областта им на дейност. Също така, FinTech банките трябва да отговарят на същите стандарти като другите банки и да бъдат подчинени на съпоставим режим.

Предназначението на настоящото ръководство е да се повиши прозрачността за потенциалните FinTech банки – заявители и да се подобри разбирането на процедурите и критериите, които ЕЦБ прилага при оценката на заявленията за издаване на лицензи. Тази прозрачност също така има за цел да улесни процеса на подаване на заявления. Ръководството има неутрално отношение към технологиите и няма за цел нито да подкрепя, нито да възпира навлизането на FinTech банки като участници на пазара. Ръководството няма правно обвързващ характер. То представлява практически инструмент в подкрепа на заявителите и на всички лица, участващи в процеса по лицензиране, като целта му е да осигури гладко протичане и ефикасност на процедурата и оценката.

В него са включени съображения, свързани с надзорната оценка на заявления за лиценз за банкова дейност, които са особено релевантни за специфичните особености на банките с FinTech бизнес модели, и то следва да се разглежда във връзка с общите ръководства на ЕЦБ за оценяването на заявления за лицензи за банкова дейност и за оценките за надеждност и пригодност.²

¹ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

² Вижте Ръководството за оценяване на заявления за лицензи за банкова дейност и [Ръководството за оценките за надеждност и пригодност](#) на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор.

1 Въведение

1.1 Контекст на ръководството

ЕНМ се състои от ЕЦБ и националните компетентни органи (НКО) на участващите държави. ЕЦБ ръководи европейския банков надзор, като:

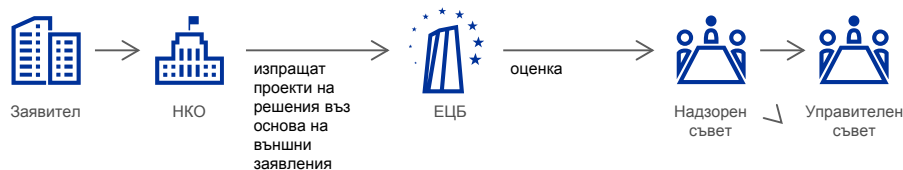
- установява общ подход към текущия надзор;
- осигурява последователното прилагане на разпоредбите и надзорните политики.

ЕЦБ има правомощието да издава лицензи за банкова дейност на всички банки, които желаят да осъществяват дейност в еврозоната, включително на FinTech банките.

В рамките на ЕНМ ЕЦБ и НКО съвместно извършват оценка при издаването и разширяването на обхвата на лицензи за банкова дейност. За всички заявления точката за контакт е НКО на държавата, където се предвижда да бъде учредена банката. ЕЦБ и НКО си сътрудничат тясно в целия ход на процедурата по оценка, като ЕЦБ взема окончателното решение.³

Диаграма 1

Процедурата за издаване на лиценз

1.2 Какво представляват FinTech банките?

За да дефинираме FinTech банките, е добре първо да изясним самото понятие за финансови технологии. Съветът за финансова стабилност (СФС) дефинира финансовите технологии като „основаващи се на технологии иновации във финансовите услуги, които могат да доведат до нови бизнес модели, приложения, процеси или продукти и с които е свързано съществено въздействие върху предоставянето на финансови услуги“.⁴

³ За повече подробности вижте раздел 6 на Ръководството за оценяване на заявления за лицензи за банкова дейност на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор.

⁴ Вижте СФС, „Последици от FinTech за финансовата стабилност“ (Financial Stability Implications from FinTech), стр. 7, юни 2017 г. (<http://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>).

ЕЦБ счита, че настоящото ръководство е от практическо значение за институциите, които отговарят на определението за „кредитна институция“ в РКИ.⁵

ЕЦБ счита, че FinTech банки са онези, които имат „бизнес модел, в който производството и доставката на банкови продукти и услуги се основава на технологични иновации“.

За целите на настоящото ръководство ЕЦБ счита, че FinTech банки са онези, които имат „бизнес модел, в който производството и доставката на банкови продукти и услуги се основава на технологични иновации“. Като се има предвид многообразието от институции и технологии в различните държави, участващи в ЕНМ, това широко понятие обхваща различните дейности на кредитните институции в различните държави и включва:

- нови FinTech дъщерни дружества на съществуващи, вече притежаващи лиценз банки,⁶
- нови участници на пазара, които въвеждат технологични иновации, за да се конкурират с установените банки по цялата верига на стойността, както и съществуващи доставчици на финансови услуги (например платежни институции, инвестиционни посредници, институции за електронни пари и т.н.), които разширяват обхвата на дейността си с банкови дейности и следователно могат да се считат за нови участници на пазара, за които е необходим банков лиценз.

1.3 Оценка на заявленията за лицензи на FinTech банки

Целта на настоящото ръководство е да обясни подхода на ЕЦБ към оценяването на заявленията за издаване на лиценз за нови FinTech банки и за създаване на специализирани дъщерни дружества на съществуващи кредитни институции (както значими, така и по-малко значими)⁷, които прилагат FinTech бизнес модел. Към FinTech банките трябва да се прилагат същите стандарти като към всички други видове кредитни институции.

Ръководството бе одобрено от Надзорния съвет на ЕЦБ през януари 2018 г.

В него са отразени съгласуваните в Надзорния съвет политики (без да се засягат националните правни рамки и правната рамка на ЕС). Ръководството се отнася за надзорни въпроси, които са особено релевантни за заявителите – FinTech банки. Тези въпроси обаче не се отнасят само за FinTech банките и могат да бъдат също толкова релевантни при оценяването на банки с по-традиционни бизнес модели.

Политиките, практиките и процедурите, изложени в настоящото ръководство, могат да бъдат актуализирани и изменени, така че да отразят нови

⁵ Според член 4, параграф 1, точка 1 от РКИ кредитна институция „означава предприятие, чийто предмет на дейност е да извършва публично привличане на влогове или други възстановими средства и да предоставя кредити за своя сметка“.

⁶ Например притежаваща лиценз институция може да реши да създаде ново юридическо лице, което да прилага вътрешно разработени финансово-технологични решения.

⁷ За информация за класифицирането на институциите като значими или по-малко значими вижте член 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 29.10.2013 г., стр. 63).

обстоятелства и придобития практически опит. Те ще бъдат подлагани на редовен преглед предвид продължаващото развитие на надзорните практики при издаването на лицензи, както и с оглед на развитието на международната и европейската регулаторна среда и нови тълкувания на Директивата за капиталовите изисквания (ДКИ IV)⁸, например от Съда на Европейския съюз.

Настоящото ръководство не е правно обвързващо, а по-скоро е предназначено да служи като практически инструмент и, както е посочено в уводната част, следва да се разглежда заедно с общите ръководства на ЕЦБ относно оценяването на заявления за лиценз и оценките за надеждност и пригодност. НКО са се съгласили доколкото е възможно да тълкуват националното право и да разработят процедури в съответствие с тези политики.

Общите критерии, определени в ДКИ IV и подлагани на оценка в процедурата по лицензиране, включват следните четири области, но не са ограничени до тях:

1. институционално управление (пригодност на членовете на ръководния орган и пригодност на акционерите);
2. вътрешна организация (рамки за управление на риска, съответствие и одит);
3. план за дейността;⁹
4. капитал, ликвидност и платежоспособност.

⁸ Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338).

⁹ Последваща публична консултация по Ръководството за оценяване на заявления за лицензи ще включва критериите за оценка на плана за дейността и на капитала на банките. В настоящото ръководство са обхванати въпросите, свързани с FinTech банките, по четирите критерия за оценка, които са в съответствие с критериите в общата правна рамка и предстоящата актуализация на Ръководството за оценяване на заявления за лицензи.

2 Пригодност на членовете на ръководния орган

Що се отнася до пригодността на ръководния орган, FinTech банките следва да изпълняват същите общи критерии като всяка друга банка. Ето защо, в съответствие с ДКИ IV и нейното транспониране в националното право на участващите държави членки, членовете на ръководния орган трябва да притежават достатъчно знания, умения и опит, за да изпълняват възложените им функции. Това включва достатъчно знания, умения и практически и теоретичен опит в банковото дело и/или финансовата сфера.¹⁰

Наред с това, тъй като FinTech банките имат обусловени от технологиите бизнес модели, техническите познания, умения и опит са също толкова необходими, колкото достатъчните знания, умения и опит в банковото дело, за да могат членовете на ръководния орган да изпълняват задачите си.

Капе 1

Оценка на пригодността на членовете на ръководния орган

ЕЦБ и НКО ще подложат на оценка професионалния опит, квалификацията и уменията на лицата, които ръководят дейността на FinTech банките.

Компетентност на членовете на ръководния орган в областта на информационните технологии

ДКИ IV изисква членовете на ръководния орган да притежават по всяко време достатъчно знания, умения и опит за изпълнението на своите задължения. Като се има предвид специфичният характер на FinTech банките и значението на технологиите за тяхната дейност, тълкуването на това изискване от ЕЦБ предполага членовете на ръководния орган в управленската им функция (с изпълнителни правомощия) и в надзорната им функция (без изпълнителни правомощия) да разполагат с достатъчно технически познания и практически опит, така че да са в състояние да разбират рисковете на бизнес модела и да изпълняват функциите си. Назначаването от FinTech банката на главен отговорник по информационните технологии като член на изпълнителния съвет би било показател, че това изискване е изпълнено.

Надеждност и пригодност на членовете на ръководния орган¹¹

Ще бъдат подложени на оценка и знанията и опитът на членовете на ръководния орган в банковото дело и/или финансите. Един от факторите, определящи какво равнище на знания и опит е достатъчно, ще бъде сложността на бизнес модела.

¹⁰ Вижте раздел 5.3 от Ръководството за оценяване на заявления за лицензи.

¹¹ Вижте [Ръководството за оценките за надеждност и пригодност](#) на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор.

3 Пригодност на акционерите

В контекста на процедурата по лицензиране акционерите с квалифицирано дялово участие се оценяват по същите критерии, които се използват при оценяване на приобретател на квалифицирано дялово участие в съществуваща кредитна институция.¹² При FinTech банките акционерната структура може да включва учредителите и различни източници на рисков капитал. В някои случаи основен акционер във FinTech банка може да бъде „бизнес инкубатор“¹³. Поради нуждата от финансиране за растеж на етапа на лицензиране инвеститорите често са източници на предстартов капитал¹⁴, като на по-късен етап е възможно техният дял да спадне с навлизането на повече инвеститори. Обикновено такива бъдещи инвеститори не са известни на етапа на издаването на лиценз. В някои случаи обаче е възможно по време на процеса по лицензиране да е ясно, че съществуващите акционери няма да запазят дела си в институцията в дългосрочен план.

Освен това, когато започват дейността си, FinTech банките често нямат много възможности за достъп до публичните капиталови пазари (посредством първично публично предлагане). Затова ръководният орган би съсредоточил вниманието си върху намирането на източници на финансиране.

Според ДКИ IV всеки акционер с квалифицирано дялово участие трябва да притежава управленска и техническа компетентност в областта на финансовите дейности, включително финансовите услуги. Когато няма квалифицирани дялови участия, на оценка ще бъдат подложени двадесетте най-големи акционери или членове.

Освен това финансовата стабилност на акционерите трябва да бъде достатъчна, за да осигури солидно и консервативно осъществяване на дейността на FinTech банката в даден начален период (обикновено три години).

¹² Вижте раздел 5.4 от Ръководството за оценяване на заявления за лицензи.

¹³ Терминът „бизнес инкубиране“ се отнася до съчетание от процеси за развитие на бизнеса, инфраструктура и хора, чиято цел е да „отглеждат“ нови и малки предприятия, като им помагат да оцелеят и растат в ранния си етап, когато е вероятно да са уязвими и да се сблъскват с трудности.

¹⁴ Предстартов капитал е първоначалният капитал, който се използва в стартовия етап на даден бизнес за покриване на първоначалните оперативни разходи и за привличане на рисков капитал. Често той идва от личните активи на учредителите.

Капе 2

Оценка на пригодността на акционерите

Репутация на акционерите с квалифицирано дялово участие

Като се съобразяват с принципа на пропорционалност, ЕЦБ и НКО ще подложат на оценка репутацията на акционерите¹⁵ (както тяхната почтеност, така и професионалната им компетентност), като вземат предвид степента на влияние, което всеки акционер възнамерява да упражнява върху FinTech банката. Наличието на добри структури за корпоративно управление (например независими членове на управителния съвет без изпълнителни функции) също ще бъде отчетено в оценката. Ако даден акционер може да докаже опит в инвестирането и управлението на портфейли, този предишен опит ще бъде взет предвид.

Финансова стабилност на акционер с квалифицирано дялово участие

ЕЦБ и НКО ще подложат на оценка финансовата стабилност на акционерите в зависимост от нуждите на FinTech банката от финансиране. Като част от процедурата по лицензиране се очаква акционерите с квалифицирано дялово участие да отговорят на изискванията на ДКИ IV и ЕЦБ и НКО ще подложат на оценка изпълнението на критериите, определени в член 23 от нея според транспонирането им в националното законодателство, включително плановете на тези акционери при необходимост да осигурят на FinTech банката подкрепа над изисквания в процедурата по лицензиране начален капитал. Тяхната готовност и способност за това може да се опира на съществуващи финансови ресурси или на предвидени приходи от стопанска дейност, както и на контакти, които биха им позволили достъп до допълнителни източници на финансиране. Ако бизнес планът на FinTech банката предвижда темп на растеж, който може да се постигне само с допълнително финансиране, което надвишава ангажиментите и ресурсите на текущите акционери, ЕЦБ и НКО ще разгледат бизнес плана и предвидения подход за набавяне на описаните в него допълнителни средства.

¹⁵ Това се отнася за акционерите, които държат над 10% от капитала и правата на глас или, при множество малки акционери без квалифицирано дялово участие – за 20-те най-големи. Вижте член 14, параграф 1 от Директивата за капиталовите изисквания – Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338).

4 **Организационна структура**

4.1 **Одобрение на кредитния риск и институционално управление**

FinTech банките, които извършват дейност на развити пазари, често прилагат стандартни подходи за проверка на капацитета на клиентите да изплащат задълженията си, като оценяват например:

- самоличността – за да не допуснат измама;
- способността за погасяване – въз основа на дохода и текущата задлъжнялост;
- готовността за погасяване – обикновено въз основа на кредитната история.

Част от тази информация, особено кредитната история на клиента (т.е. как е изплащал предишни кредити), обикновено не е на разположение в първоначалния етап, така че предприятието да може да разработи вътрешен модел за кредитна оценка. Затова е възможно FinTech банките да проявяват склонност към използването на външни услуги за кредитна оценка и/или да разчитат на алтернативни източници на данни и алтернативни методологии за кредитна оценка.

ЕЦБ и НКО ще разгледат до каква степен заявителят разполага с ясно установени процедури за одобряване на кредити, както и за промяна, подновяване и рефинансиране на съществуващи кредити, и доколко може да покаже какви видове данни се използват в процеса на отпускането на кредит и как се осигурява качеството им.

ЕЦБ и НКО ще оценят също дали тези процеси са документирани и дали се подлагат на периодично преразглеждане. Това се отнася и за оценката на допустимостта, стойността и изпълнимостта на обезпеченията, както и за класифицирането на кредити като необслужвани и тяхното управление.

FinTech банките обикновено имат по-изразена международна ориентация от традиционните банки и поради това значителна част от дейността им е извън държавата, в която са подали заявление за издаване на лиценз. Това може да означава необходимост от отделни процедури за кредитна оценка по държави.

Капе 3

Оценка на кредитната оценка и институционалното управление

Когато оценяват заявление за лиценз на FinTech банка, ЕЦБ и НКО ще разгледат следните аспекти на процеса по отпускане на кредити, вътрешното управление и методологиите и данните за кредитна оценка.

Структура на институционалното управление и процес на вземане на решенията за кредити

1. ЕЦБ и НКО ще разгледат вътрешните процедури на заявителя за оценяване на кредитите, които следва да установяват минимални критерии за информация, на която да се основава анализът. В надзорната оценка ще се вземе предвид как заявителят ще проверява доходите на клиентите и какви системи (например кредитни бюра) и данни (например кредитна история и нетна задлъжнялост на клиентите въз основа на индивидуални или съпоставими данни) ще използва, за да определи кредитната оценка.
2. ЕЦБ и НКО ще оценят как тази информация ще се използва за основа за определянето на рейтинг на кредитите, отпускани от FinTech банката. Тъй като точността и адекватността на подобна информация е от решаващо значение за банката, ръководният орган следва да бъде в състояние да преценява задоволително доколко е приемлива цялата дейност на FinTech банката по отпускане на кредити.

Определяне на кредитна оценка

1. ЕЦБ и НКО ще оценят изпълнимостта на модела на заявителя за определяне на кредитна оценка, който може да включва различни подходи – от създаване на вътрешен модел за оценяване на кредитоспособността до използване на данни за валидиране на кредитни оценки, получени от доставчици – трети страни. Освен това те ще оценят как с нарастването на обема на дейността ще се осигури съизмеримо усъвършенстване на модела за определяне на кредитна оценка и на цялостното управление на риска.
2. ЕЦБ и НКО ще разгледат документацията на модела за определяне на кредитна оценка, и доколко всички в цялата банка, включително ръководителите и служителите в звената за проверка и одобрение на кредити, са запознати с него.
3. Ако FinTech банката възнамерява да извършва дейност в няколко държави, възможно е тя да се нуждае от отделни процедури за определяне на кредитна оценка за всяка държава поради разликите в разполагаемите данни. Така например, данъчните правила и данъчните декларации могат да се различават в отделните държави. Тези особености трябва да се вземат предвид, за да се осигури добрата работа на модела за определяне на кредитна оценка. Това се счита за част от надзорната оценка.
4. Като се съобразяват с принципа на пропорционалност и прилагат рисков базирани подход, ЕЦБ и НКО ще подложат на оценка адекватността на плановете на FinTech банката – заявител за разпределение на ресурсите, включително броя на служителите, които ще участват в разработването и поддържането на вътрешните модели за определяне на кредитна оценка.

Методи и данни за определяне на кредитна оценка¹⁶

1. ЕЦБ и НКО ще оценят доколко всички използвани методи за определяне на кредитна оценка отговарят на регулаторните изисквания. Когато се използват алтернативни източници на данни и методологии за определяне на кредитна оценка, ЕЦБ и НКО ще оценят дали прилагането им се подкрепя от съизмеримо управление на риска и дали са налице необходимите капиталови защити.
2. Ако FinTech банка използва кредитна оценка, предоставена от трета страна (възлагане на определянето на кредитна оценка на външен изпълнител), и изпълнителят използва алтернативни източници на данни за определяне на рейтинга, ЕЦБ и НКО ще оценят дали са задоволителни мерките за контрол на риска, които банката прилага. Ще бъдат разгледани аспекти като например дали рисковете, свързани с възлагането на външен изпълнител, се управляват адекватно, дали процедурата и източниците на данни за определяне на кредитната оценка са подходящо документирани и дали всички в банката са добре запознати с тях. Освен това в оценката ще се вземе предвид способността на заявителя да упражнява договорни права, които да позволяват както на FinTech банката, така и на надзорните органи да одитират възложените на външни изпълнители дейности по определяне на кредитна оценка.

4.2 Рискове, свързани с информационните технологии:

ЕЦБ счита, че двете области, в които рисковете, свързани с информационните технологии, са най-чести и най-значителни¹⁷, и които са установени от европейския банков надзор, са киберрисковете, като например опасността от киберпрестъпления, и нарасналото възлагане на дейности на външни изпълнители, включително обработка на данни в облак.

Участието на широк спектър от заинтересовани страни поражда засилена уязвимост от кибератаки. Като се има предвид склонността на FinTech банките към повече възлагане на дейности на външни изпълнители, което означава споделяне на данни с по-широк диапазон от лица, нараства уязвимостта на банката от кибератаки. Те могат да предизвикат смущения в предоставянето на услуги, загуба на данни на клиенти, измамни финансови операции и прекъсване на работата на системи.

¹⁶ Тези методи се опират на модели на основни аналитични данни и алтернативни източници на данни, като например плащания на сметки за медицински услуги и профили в социалните медии, ето защо те се различават от стандартните модели за определяне на кредитна оценка, които използват само кредитната история и задлъжнялостта.

¹⁷ ЕБО определя риска, свързан с информационните и комуникационните технологии (ИКТ), като „рискът от неблагоприятно въздействие върху функционирането и достъпа на ИКТ системи и данни, включително неспособността за своевременно възстановяване на услугите на институцията поради неизправности в хардуерните или софтуерните компоненти на ИКТ и слабости в управлението на ИКТ системите“.

Капе 4

Оценка на рисковете, свързани с информационните технологии

Предпазни мерки срещу кибератаки

ЕЦБ и НКО ще оценят предпазните мерки, които FinTech банката е въвела за свеждане до минимум на въздействието на киберриска, и по-специално:

1. експерти и вътрешна рамка за управление на риска, които дават възможност на ръководния орган да разработи стратегия и процедури за наблюдение, бързо откриване и реакция на киберинциденти;
 2. организация за осигуряване на непрекъсваемост на дейността и устойчивост, включително как ще бъдат компенсирани клиентите, ако станат жертва на кибератака (например при пробив в сигурността на данните);
 3. подробности за предпазните мерки, които ще бъдат въведени, за да се осигури високо равнище на разполагаемост на ИТ системата и мрежата.
-

4.3 Възлагане на дейности на външни изпълнители, включително услуги в облак

Всички банки трябва да изпълняват регулаторните изисквания по отношение на възлагането на дейности на външни изпълнители и услугите в облак. Това се отнася и за FinTech банките, за които се очаква, че използват в по-голяма степен такива услуги.¹⁸ ЕЦБ и НКО ще направят оценка дали договорите за възлагане на дейности на външни изпълнители дават възможност на заявителя и на надзорните органи да одитират тези дейности. ЕЦБ и НКО ще оценят също така зависимостите от доставчици, и по-специално уязвимостите, които произтичат от договорни клаузи, които не позволяват предсрочно прекратяване и които е възможно да излагат на риск непрекъсваемостта на дейността.

Капе 5

Оценка на възлагането на дейности на външни изпълнители

Възлагане на дейности на външни изпълнители

Когато FinTech заявител е сключил споразумение за възлагане на дейности на външен изпълнител, ЕЦБ и НКО ще разгледат:

¹⁸ Терминът „обработка на данни в облак“ обозначава услуги, които дават достъп до споделен набор от изчислителни ресурси, като например мрежи, сървъри и друга инфраструктура, хранилища и приложения.

1. дали заявителят е направил задоволителна комплексна проверка на доставчика на услуги, за да оцени рисковете, свързани със споразумението за възлагане на дейности; тази проверка може да се извърши и от независима трета страна;
2. дали заявителят е обмислил подобаващо различни фактори, включително финансовото състояние на доставчика на услуги, позицията му на пазара, качеството на ръководството и служителите и текучеството при тях, способността на доставчика да управлява непрекъсваемост на дейността и да предоставя точни и своевременни доклади на ръководството.

Възлагане на външни изпълнители на услуги в облак

Надзорната оценка на възлагането на външни изпълнители на услуги в облак включва въпроса дали заявителят е обърнал подобаващо внимание на следните аспекти при избора си на доставчик на такива услуги:

1. дали е извършена задълбочена оценка на естеството, обхвата и сложността на договорната уредба за предоставянето на услуги в облак и на техническата организация. Това следва да включва оценка на ролите и задълженията на доставчика на услуги в облак, включително задължението му да сътрудничи и да прилага мерки за контрол, както и въпроса дали са налице достатъчно вътрешни експертни знания и ресурси за редуциране на риска от обработката на данни в облак;
2. какво е равнището на зависимост от доставчиците на услуги в облак и в състояние ли е банката да сведе до минимум зависимостта си от един единствен доставчик в съпоставка с потенциалната цена на търсенето на многобройни доставчици на услуги в облак;
3. дали доставчикът на услуги в облак изпълнява правните и регулаторните изисквания;
4. какви действия ще предприеме доставчикът на услуги в облак при неизправност на неговите системи, за да продължи да предоставя услугата на заявителя. Освен това заявителят следва да подложи на оценка риска, свързан с договореностите за услуги в облак, така че да получи информация за съвкупната си експозиция на риск от страна на доставчика и за въздействието, което ще изпита при неизправности, слабости и невъзможност от страна на доставчика на услуги в облак да извършва дейността;
5. какво равнище на защита на личните и поверителните данни е залегнало в договора за предоставяне на услуги.

4.4 Управление на данните

Рискът по отношение на данните може да се материализира при нерегламентирано внасяне на промени в чувствителна информация или загуба на такава информация, или при срив в предоставянето на услугите. Засилено управление на информационната сигурност би подобрило способността на заявителите да управляват киберрисковете, тъй като би укрепило

киберустойчивостта им. ЕЦБ и НКО ще направят оценка дали заявителят се е погрижил информацията да бъде защитена срещу разкриване на неупълномощени потребители (поверителност на данните), нерегламентирани изменения (цялост на данните) и невъзможност данните да бъдат използвани, когато са необходими (достъпност на данните). В този смисъл следва да се обърне внимание на изискванията, посочени в Общия регламент относно защитата на данните¹⁹, който се прилага от 25 май 2018 г.

Каре 6

Оценка на управлението на данните

Управление и сигурност на данните

Когато подлагат на оценка рамката на заявителя за управление и сигурност на данните, ЕЦБ и НКО ще разгледат дали той е отдал необходимото внимание на следните аспекти:

1. цялостното управление на ИТ рисковете с особено внимание върху операционните рискове (включително поверителност, сигурност и цялост на данните);
 2. видовете техники за засилена информационна сигурност с оглед на специфичните рискове на бизнеса (например микросегментиране на ИТ системите, използване на принципа на „дълбока защита“ при разработването на ИТ услуги, управление на правата на достъп на равнище системи и на равнище данни, силна система за удостоверяване на идентичността на потребители и клиенти, криптиране на канали и данни, когато информацията е чувствителна).
-

¹⁹ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

5 План за дейността

Като се имат предвид сравнително новите технологии, които използват FinTech банките, и неотдавнашното им навлизане на пазара, за тези видове институции разполагаме с ограничени ретроспективни данни, сравнителни показатели и опит.

При FinTech банките се наблюдава тенденция за по-голяма несигурност по отношение на прогнозите за дейността и произтичащите от това капиталови изисквания. В сравнение с традиционните банки често е по-неясно как ще се развие дейността, тъй като е по-трудно да се предвиди броят на клиентите, равнището на продажбите и т.н. По-трудно е също да се предвиди бъдещото равнище на външно финансиране. Освен това е възможно иновативният характер на FinTech банките да породи неизвестни рискове за бизнес плана.

Насърчават се заявителите – FinTech банки да разработят план за изтегляне от пазара, който трябва да се представи на надзорните органи само при изрично поискване въз основа на конкретните особености на бизнес модела.²⁰ Целта на плана за изтегляне е да определи как FinTech банката – заявител може да прекрати по собствена инициатива дейността си по организиран и платежоспособен начин, без да навреди на потребителите, да причини смущения във финансовата система или да изисква регулаторна намеса.

Каре 7

Оценка на плана за дейността

Рискове за изпълнението, произтичащи от бизнес модела

ЕЦБ и НКО ще направят оценка дали заявителят може да докаже, че е в състояние да държи в резерва достатъчно капитал, за да покрие началните загуби през първите три години дейност и, когато е приложимо, разходите, свързани с евентуалното изпълнение на план за изтегляне (вижте „План за изтегляне“ по-долу). Бизнес планът следва да описва точно прогнозните начални загуби през първите три години дейност и да включва финансови прогнози за периода до точката на рентабилност.

²⁰ Използването на план за изтегляне е предвидено в резултатите от публичната консултация по Ръководството за оценяване на заявления за лицензи. Включени са критерии за оценка на плана за дейността и на капитала. В настоящото ръководство са обхванати всички въпроси, свързани с FinTech банките, в съответствие с критериите в общата правна рамка и предстоящата актуализация на Ръководството за оценяване на заявления за лицензи.

План за изтегляне

При оценката на плана за изтегляне²¹ ЕЦБ и НКО ще вземат предвид следните аспекти:

1. дали разходите, необходими за извършване на дейността на FinTech банката за период от три години и, ако е необходимо, за прекратяване на дейността и закриване на банката без загуби за вложителите, се покриват от собствения капитал на институцията;
 2. дали планът за изтегляне, ако е поискан такъв, съдържа активатори въз основа на естеството на бизнес модела, които да задействат плана. Количествени показатели (например капитал, ликвидност и рентабилност) следва да допринесат за това да е налице ясна представа кога е достигната точка на активиране, което изисква уведомяване на съответния НКО.
-

²¹ Планът за изтегляне е различен от плана за възстановяване и плана за реструктуриране. Планът за изтегляне се изготвя от самата банка и осигурява организирано прекратяване на дейността, без да се причиняват смущения и загуби за вложителите. За разлика от това планът за реструктуриране се изготвя от органа за реструктуриране с цел прекратяване на дейността на банката, а планът за възстановяване посочва инструментите, които тя може да използва, за да се възстанови при криза.

6 Капитал, ликвидност и платежоспособност

Като част от оценката на капитала, ликвидността и платежоспособността надзорните органи ще разгледат следните аспекти:

6.1 Начален капитал

Началният етап на FinTech банка може да носи повишен риск от финансови загуби, които постепенно да намалят размера на наличния собствен капитал. Следните сценарии са (неизчерпателни) примери за случаи, в които би имало основание да се изисква допълнителен капитал над минималния:

- Нова FinTech банка навлиза в развит пазар, който се отличава с редица участници и добре установени брандове. Ето защо бизнес планът на FinTech банката може да предвижда за началния етап агресивна ценова стратегия, за да спечели банката пазарен дял, например като предлага по-високи лихви, за да привлече депозити. Това дава основание за изискване на допълнителен капитал, за да не изостава той от прогнозния растеж на произтичащия обем на кредитиране;
- След като FinTech банката опознае по-добре средата, в която извършва дейността си, е по-вероятно тя да промени бизнес модела си, така че да отговори на нуждите на пазара, за да запази рентабилността си в сегмент, който често е нишов. При прехода към преработен бизнес модел е възможно конкретните рискове, пред които е изправена банката, да се променят съществено. Тези рискове ще трябва да бъдат подобаващо идентифицирани и наблюдавани, за да не се допуснат неочаквани загуби.

6.2 Ликвидност

В началния етап е възможно FinTech банката да бъде изправена пред повишен риск, свързан с ликвидността, като в следните примери:

- Възможно е онлайн вложителите да проявяват чувствителност към цените, което повишава вероятността да изтеглят влоговете си и да се прехвърлят при конкурент, предлагащ по-високи лихвени проценти. Има риск онлайн депозитите, приети от FinTech банки, да са с повишена вероятност за

непостоянство и да са по-малко „инертни“ от депозитите в традиционни банки.²²

- Ако FinTech банка разчита главно на междубанково финансиране, липсата на доходност, особено в началния етап, може да повлияе върху цената на рефинансирането.

²² С термина „инертни депозити“ се обозначава устойчивостта на изтичане на депозити след стресово събитие като банкова криза или друго външно икономическо събитие.

Съкращения

ЕБО	Европейски банков орган
ЕЦБ	Европейска централна банка
СФС	Съвет за финансова стабилност
НКО	национален компетентен орган
ЕНМ	единен надзорен механизъм

© Европейска централна банка, 2018 г.

Пощенски адрес 60640 Frankfurt am Main, Germany
Телефон +49 69 1344 0
Уебсайт www.bankingsupervision.europa.eu

Всички права запазени. Разрешава се възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел при изрично позоваване на източника.